

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Лисиця В. І., Гвоздецька А. А., Баранова Т. П.

Зміна економічних умов відтворення основних фондів в українській економіці зробило актуальною задачу дослідження ринкової системи амортизації в аспекті зміни фінансово-економічного змісту формування та подальшої реалізації амортизаційної політики підприємства. З одного боку, наявність великої кількості невирішених проблем, дискусійність багатьох теоретичних положень, а також їх велике практичне значення обумовлюють актуальність обраної теми, а з іншого – визначають цільову направленість наукової роботи.

Амортизація виконує наступні функції, які реалізуються через бухгалтерський облік:

- 1) відображення зменшення споживчої вартості основних засобів праці;
- 2) формування собівартості продукції;
- 3) збереження основного капіталу.

У рамках державного регулювання економіки право використовувати прискорену амортизацію має надаватися в першу чергу підприємствам тих галузей, розвиток яких найбільшою мірою сприятиме прискоренню науково-технічного прогресу та соціально-економічного розвитку країни. Сьогодні такими є виробничі на науково-виробничі підприємства промисловості, транспорту, сільського господарства, будівництва.

При визначенні строку корисного використання (експлуатації) слід урахувувати: очікуване використання об'єкта підприємством з урахуванням його потужності або продуктивності; фізичний та моральний знос, що передбачається; правові або інші обмеження щодо строків використання об'єкта та інші фактори. Це дозволяє через більш інтенсивну амортизацію швидше повертати кошти, вкладені в основні засоби, що в свою чергу дає можливість частіше закуповувати нові основні засоби і не відставати від сучасних вимог техніки і технологій.

Основними недоліками діючої системи обліку амортизації є:

- 1) невдала класифікація основних засобів та встановлення єдиної норми амортизації для кожної з чотирьох груп основних засобів;

- 2) викривлення первісної вартості основних засобів за рахунок поточних витрат та витрат на відновлення (модернізацію, капремонт);
- 3) відсутність показника ліквідаційної вартості для 2, 3, 4 груп основних засобів;
- 4) недотримання однієї з основних вимог обліку: узгодження даних синтетичного та аналітичного обліку основних засобів.

З метою виявлення ступеня узгодженості інтересів держави і підприємств при здійсненні амортизаційної політики останню слід розглядати в двох розрізах: 1) з точки зору податкового обліку; 2) з точки зору бухгалтерського обліку.

У питанні вибору методу нарахування амортизації пропонуємо виходити з двох позицій: принцип обачності, очікуваний спосіб отримання економічних вигод від використання об'єктів.

Ліквідаційну вартість доцільно розраховувати лише для об'єктів, що знаходяться на рах. 103, 104, 105 та мають у своїй структурі суттєву однорідну складову (метал, будівельні конструкції і т.д.). Для всіх інших пропонуємо встановлювати ліквідаційну вартість у розмірі 1 грн. (це пояснюється тим, що для розрахунку амортизації методом зменшення залишкової вартості обов'язково потрібна ліквідаційна вартість > 0).

Діючий механізм амортизації у країні не сприяє чіткому налагодженню процесу відтворення основних фондів; у сфері державного регулювання амортизаційної політики необхідно провести зміни, насамперед, повернути контроль за цільовим використанням амортизаційних відрахувань, оскільки його відсутність призводить до зростання нецільового використання амортизації (заробітної плати, поточних потреб тощо);

Сучасна система амортизаційних відрахувань повинна бути одним з важливих важелів підвищення технічного рівня виробництва, оновлення основних виробничих фондів.

Вирішити певні проблеми допомогло б прийняття Закону "Про амортизацію", що представляв би собою її законодавчо затверджений порядок, вільний від недоліків діючої методології.

Наведені рекомендації дозволяють встановити єдині підходи до нарахування амортизації на всіх підприємствах та підвищити якість облікової інформації.